

Sensorveiledning NOR2320 V24

Sensorveiledningens basisdokumenter er emnebeskrivelsen, pensum og Nasjonalt Fagråds generelle karakterbeskrivelser for faget nordisk litteratur på det aktuelle nivået.

Se «Beskrivelse av emnet», særlig punktene «Hva lærer du» og «Pensum»:
<https://www.uio.no/studier/emner/hf/iln/NOR2320/>. Se også Nasjonalt Fagråds karakterbeskrivelser: <https://www.uio.no/studier/eksamen/karakterer/fagspesifikk-karakterbeskrivelse/hf-iln-nordisk.html>

NOR2320 er et epokeemne som våren 2024 handler om syv forskjellige forfattere som debuterte litterært etter frigjøringen i mai 1945. Ved eksamen forventes det at kandidaten har tilegnet seg kunnskaper om et utvalg verker skrevet av disse forfatterne, samt deltatt i undervisningen, hvor man får innføring i hva som preger epoken, verkene og deres kontekst. Sekundærlitteraturen består hovedsaklig av utdrag fra nyere biografier og monografier om de utvalgte forfatterne, som gir et mer nyansert og veldokumentert bilde av disse folkene og tiden de debuterte i.

Eksamen i emnet består av en hjemmeksamen på tre dager. Oppgavesettet består av to oppgaver, hvorav én skal besvares.

I vurderingen legges det i tråd med Nasjonalt Fagråds karakterbeskrivelser vekt på tre momenter: kunnskapsinnhold, evne til vurdering og problemløsning og språkføring. For å oppnå karakteren C, må kandidaten i tråd med karakterbeskrivelsen vise «god innsikt i kunnskapsinnholdet som er definert for fagnivået», som formidlet gjennom emnebeskrivelsen, pensum og forelesninger, samt «tilsvarende evne til vurdering og problemløsning» og «god og formelt sikkert språkføring utan alvorlege systemfeil».

Dette er en «spesifikk sensorveiledning» med vekt på momenter det kan være nærliggende å forvente at berøres i besvarelsen. Det skal ikke oppfattes som en fasit. Litterær fortolkning er i sin egenart en ferdighet med stor plass for ulike tilnæringsmåter og selvstendige vurderinger. Oppgavene er åpne for at studentene selv kan velge et verk de vil skrive om, det andre er bestemt i oppgaveformuleringen. Dermed vil også studentens valg av tekst måtte spille inn i vurderingen. Veiledningen må brukes med dette som utgangspunkt. Originalitet som er rimelig begrunnet, bør belønnes, ikke sees på som avvik fra en svarnøkkel.

Oppgavealternativ 1:

Følelsen av hjemløshet står sentralt i forfatterskapene til etterkrigsdebutantene. Sammenlign hvordan dette temaet, gjerne i både konkret og overført betydning, kommer frem i minst to verk, hvorav minst et dikt.

Kandidatene står her overfor et tema som gjennomsyrrer så godt som hele pensumlitteraturen i mangfoldige former. Sammenligningen kan skje både innenfor lyrikksjangeren og mellom et fiksjonsverk og et dikt. Mulighetene er altså så mange at det ville være galt å antyde at noen tekster er bedre egnet enn andre til å besvare oppgaven. Et godt utgangspunkt for besvarelsen er kjennskap til motiv- og temaanalyse, men dette utgjør ikke noen fasit.

Når det kommer til selve analysen er det klart at det viktigste kandidaten gjør er å være tekstnær og trekke frem momenter som vitner om en møysommelig og selvstendig lesning. Om man i tillegg klarer å trekke uventede linjer mellom tekstene man har valgt, vil man ha løst oppgaven på en eksemplarisk måte. Besvarelser som i for stor grad behandler tekstene separat og ikke trekker slike linjer vil ikke bli belønnet med en like god karakter, men sammenligningen kan godt skje etter at de valgte tekstene er blitt analysert hver for seg.

Selv om det altså er viktigst å peke på momenter i selve tekstene, er det naturlig å beskrive sider ved hjemløshet som mer generelt gjelder årene etter krigen, gitt at dette er et epokeemne. En besvarelse som behandler tekstene som helt autonome størrelser vil derfor kunne kalles noe mangelfull. En god måte å vise at man har satt seg inn i emnet kan være å vise til biografisk pensummateriale, selv om det ikke er nødvendig å lese tekstene i lys av biografiene.

Oppgavealternativ 2:

En antihelt defineres i *Litteraturvitenskapelig leksikon* som en "litterær helt karakterisert ved negative egenskaper og kjennetegn; en hovedperson med kjennetegn som er de motsatte av dem vi tradisjonelt forbinder med heltens." Ta utgangspunkt i denne definisjonen eller i en alternativ definisjon fra et faglig verk du kjenner og drøft om antihelten eller den klassiske helten er typisk i pensumverkene.

Dette oppgavealternativet inviterer i større grad til å sammenligne episke verk, selv om noe av lyrikken, kanskje særlig sonettene til Bjørneboe, byr på en rekke figurer som kan kalles antihelter.

En mangefasettert besvarelse trekker frem eksempler på slike fiksjonsfigurer som skiller seg fra hverandre ved å besitte ulike egenskaper. Typer man kan forvente å se beskrevet er unge menn

med en tendens til å bryte med egen bakgrunn for å dyrke egotistiske tilbyligheter som hos Axel Jensen og Agnar Mykle, Johannesens voldsdyrkende revolusjonære eller Bjørneboes «nihilister» som forvandles til konstruktive protoantroposofe.

Nedreaas' novellesamling byr på sin side på en serie med figurer som befinner seg i en faktisk kampsituasjon og utviser mer eller mindre helteaktige karaktertrekk i kampens hete.

En god besvarelse bør viser gode ferdigheter innen karakteranalyse, samt evne å trekke frem både personenes særtrekk og epokale fellestrekk.